

Nová publikace Vytváření socialistické noci dr. Lucie Duškové odkrývá proměnu práce a nočního života v Československu po druhé světové válce

Historička z Ústavu hospodářských a sociálních dějin FF UK ve své knize s podtitulem *Společnost, představy a každodennost v Československu 1945–1960* zabývá otázkou, jak se utvářela nová – socialistická – noc, ať už v jejím symbolickém vnímání, tak v každodenním prožívání. Monografie vychází v Nakladatelství Lidové noviny.

No
c
př
ed
st
av
uj
e
vš
eo
be
cn
ě
zv
lá
št
ní
či

sv
ým
zp
ůs
ob
em
mi
mo
bě
žn
ý
ča
s
s
vl
as
tn
ím
i
vý
zn
am
y,
př
íl
ež
it
os
tm
i
a
ne
be
zp
eč
ím
i,

a
ta
ké
po
li
ti
ck
ým
i,
ná
bo
že
ns
ký
mi
,
sp
ol
eč
en
sk
ým
i
i
ho
sp
od
ář
sk
ým
i
dů
sl
ed
ky
. Od

ne
js
ta
rš
íc
h
ku
lt
ur
pů
so
bí
ja
ko
me
ta
fo
ra
a
sy
mb
ol
a
pr
ov
áz
í
ré
to
ri
ku
a
ob
ra
zn
os
t

ne
jr
ůz
ně
jš
íc
h
my
šl
en
ko
vý
ch
sm
ěr
ů
a
so
ci
ál
ní
ch
pr
oj
ek
tů
,
ut
op
ií
a
ex
pe
ri
me
nt
ů.

Ta
ké
je
ča
st
o
sp
oj
ov
án
a
se
zl
oč
in
em
.

V moderní době byl noční čas systematicky kolonizován a noční činnost normalizována. *„Především rozvoj systematického osvětlení, nejdříve plynového, a potom elektrického, umožnil noc využít k ekonomickým cílům, profitovat z ní a zpeněžit ji,“* popisuje dr. Lucie Dušková. *„Ve světě práce nastolení nočních směn, které měly mít stejnou produktivitu jako denní směny, přispělo k přesvědčení, že je možné dosáhnout nepřetržité a neomezené produkce. Osvětlení také noc zpřístupnilo rozmanitým volnočasovým aktivitám, které postupně vytvořily celé odvětví zábavního průmyslu.“*

Symbolické osvětlení, tedy osvětlování určitých budov či prostranství v určité dny při určitých příležitostech, přispělo k identifikaci jedinců se shora propagovanými hodnotami, událostmi a formami prostorového uspořádání. Míra osvětlení představovala měřítko modernity. Kromě toho osvětlení umožnilo zavést nové typy kontroly společnosti. *„Vytvořilo zdání, že je na každého vidět, že je pod dohledem ostatních a policie. Tím přispělo k sebekontrolě lidí ve*

veřejném prostoru. Všechny tyto aspekty působily i v Československu po druhé světové válce, které se tehdy vydalo cestou budování nového – socialistického – společenského systému, jehož oficiálně dosáhlo v roce 1960,“ vysvětluje dr. Dušková.

Noční život se změnil vlivem osvícenské a industriální modernity, která je společná všem moderním ideologiím bez ohledu na jejich zaměření či geografický prostor. Poválečné Československo bylo ovšem typické svou směsí dysfunkcí a paradoxů. „Dysfunkce vycházely z přeorientování ekonomiky a jejího přetížení po včlenění Československa do sovětské hospodářské sféry. Kvůli výpadkům proudu tak byl československý veřejný prostor po válce mnohem méně osvětlený než před válkou. Tento paradox bil do očí a podryval teze o socialistické modernitě. Tma v ulicích zároveň často skýtala svobodu pohybu a nejrůznějších aktivit. Ve světě práce kvůli výpadkům proudu často docházelo k chaosu v organizaci směn a práce, což někdy otevřelo prostor k různým svérázným aktivitám, například uměleckým performancím. Typický byl také svéráz, s jakým se lidé vzniklým situacím přizpůsobovali a jak improvizovali, například protagonisté rodícího se zábavního průmyslu,“ uzavírá dr. Dušková.